

Kendelse af 27. december 2023 i faglig voldgift 2023-1157:

Bygge-, Jord- og Miljøarbejdernes Fagforening (BJMF)
(faglig sekretær Jonas Andersen)

mod

Dansk Industri Overenskomst III (DIO III)
(chefkonsulent, advokat Mathias Staugaard Nielsen)

1. Uoverensstemmelsen

Sagen angår indsættelsen af en ny bestemmelse i 2023 Murerarbejdsmandsoverenskomsten mellem DIO III og BJMF om et boligtillæg på 25 kr. pr. arbejdstime. Boligtillægget er et tillæg til den overenskomstfestsatte minimale timeløn til visse medarbejdere fra udlandet. Spørgsmålet er, om det hidtidige overenskomstbestemte og uændret videreførte akkordafsnstillæg på 20 kr. pr. arbejdstime kan modregnes i boligtillægget. Akkordafsnstillægget er et tillæg til den overenskomstfestsatte minimale timeløn for murer- og murerarbejdsmandsarbejde til medarbejdere med mindst 1 måneds anciennitet.

2. Sagens behandling ved faglig voldgift

Sagen er den 20. december 2023 forhandlet for en faglig voldgiftsret med undertegnede, fhv. højesteretspræsident Børge Dahl, som formand og opmand og følgende partsudpegede medlemmer: faglig sekretær Elo Hansen og faglig sekretær Mogens Larsen, begge BJMF, underdirektør Tina Lind-Larsen og chefkonsulent Maia Yoon Skov, begge DI.

Der er under sagen afgivet forklaring af:

- A, der om sig selv har forklaret, at han er faglig sekretær i BJMF og har deltaget i overenskomstforhandlingerne om Jord- og Betonoverenskomsten siden 1991, siden 2004 som forhandlingsleder.
- B, der om sig selv har forklaret, at han er næstformand i Byggegruppen i 3F, har været medlem af 3F's forhandlingsudvalg siden 2000 og siden 2014 en af Byggegruppens hovedforhandlere.

- C, der om sig selv har forklaret, at han er formand for BJMF og har deltaget i overenskomstforhandlingerne på murerarbejdsmandsområdet siden 1989.
- D, der om sig selv har forklaret, at han er opmåler, tidligere formand for Murerarbejdsmandenes Klub i København, og har deltaget i overenskomstforhandlingerne 2014, 2017, 2020 og 2023.
- E, der om sig selv har forklaret, at han som ansat i DI, tidligere Dansk Byggeri og Entreprenørforeningen, har deltaget i overenskomstforhandlingerne på byggeriets område i perioden 1991-2022.
- F, der om sig selv har forklaret, at han er ansat i Tekniq Arbejdsgiverne, tidligere, fra 1994, i Byggeriets Arbejdsgivere, Dansk Byggeri og DI, og fra 2004 til 2017 var den ene af to eller tre, som forhandlede overenskomstfornyelse med BJMF,
- G, der om sig selv har forklaret, at hun er underdirektør i DI og chef for det personalejuridiske område på byggeriområdet. Hun blev ansat i Dansk Byggeri i 2017 og har været hovedforhandler ved overenskomstfornyelserne på byggeriets område i 2017 og 2020.
- H, der om sig selv har forklaret, at han har været ansat i DI siden 2022 og forhandlede overenskomstfornyelse med BJMF i 2023.

Da der efter procedure og de partsudpegede medlemmers votering ikke blandt disse var flertal for eller enighed om en afgørelse, træffes denne af opmanden.

3. Påstande

Klager, Bygge, Jord- og Miljøarbejdernes Fagforening, har nedlagt påstand om, at indklagede, Dansk Industri Overenskomst III, skal anerkende, at akkordafsavnstillegget i Murerarbejdsmandsoverenskomsten § 26 ikke må modregnes i boligtillæg til visse medarbejdergrupper.

Indklagede har nedlagt påstand om frifindelse.

4. Overenskomstgrundlaget

4.1. Overenskomstparter, overenskomstområder og overenskomstforhandling

Dansk Industri Overenskomst III (DIO III) er en landsdækkende sammenslutning af arbejdsgivere på byggeriets område mv.

Fagligt Fælles Forbund (3F) er en landsdækkende sammenslutning af selvstændige fagforeninger.

Bygge-, Jord- og Miljøarbejdernes Fagforening (BJMF) er en fagforening med København og Frederiksberg kommuner som geografisk organisationsområde. BJMF er medlem af 3F og optager som medlemmer lønmodtagere, som arbejder på arbejdspladser inden for BJMF's geografiske, organisatoriske og faglige område.

DIO III har indgået bl.a. følgende overenskomster med Fagligt Fælles Forbund (3F):

- Bygge- og Anlægsoverenskomsten,
- Bygningsoverenskomsten,
- Murer- og Murerarbejdsmandsoverenskomsten,
- Gulvoverenskomsten,
- Industrioverenskomsten.

Bygge- og Anlægsoverenskomsten med 3F gælder i hele landet bortset fra København og Frederiksberg kommuner. 2020 Bygge- og Anlægsoverenskomsten fastsætter i kapitel 6 om tidlønsbestemmelser i § 23-27 "mindstelønssatsen" for "voksne medarbejdere" og andre grupper. Den indeholder endvidere i kapitel 9 bestemmelser om resultatløn. Der er ikke i overenskomsten bestemmelser om akkordafsvinstillæg.

Murer- og murerarbejdsmandsoverenskomsten med 3F gælder for murerarbejdsmandsarbejde i hele landet bortset fra København og Frederiksberg kommuner. 2020-overenskomsten fastsætter i kapitel 6 om tidlønsbestemmelser i § 16 "den minimale timeløn ved tidlønsarbejde". Den indeholder i kapitel 8 bestemmelser om resultatløn, herunder i § 27, stk. 2, en bestemmelse om, at der til "medarbejdere med mindst 1 måneds anciennitet i virksomheden" betales "et akkordafsvinstillæg til minimallønnen" på 20 kr. for murer- og murerarbejdsmandsarbejde. Bestemmelsen om akkordafsvinstillæg kom ind i overenskomsten i 2007.

DIO III har indgået følgende overenskomster med BJMF:

- Jord- og Betonoverenskomsten, som gælder i København, Frederiksberg og Amager, og som indeholder bestemmelse om mindstebetalingssats, men ikke om akkordafsvinstillæg,
- Murerarbejdsmandsoverenskomsten, som gælder i København og Frederiksberg kommuner, med bestemmelse om "den minimale timeløn" i § 13 i 2020-overenskomstens kapitel 5 om

tidlønsbestemmelser og bestemmelse om ”akkordafsnstillæg” i § 24, stk. 1, i kapitel 7 om resultatløn. Akkordafsnstillægget er et tillæg på 20 kr. til minimallønnen til medarbejdere med mindst 1 måneds anciennitet i virksomheden for murer- og murerarbejdsmandsarbejde.

Ved forhandling om overenskomstfornyelse har DIO III ifølge G 14 overenskomster, som skal fornys. Der er afgivet samstemmende forklaringer om, at det gennem en årrække er foregået på den måde, at der først forhandles med 3F om de ovennævnte fem overenskomster, derefter om DIO III's øvrige overenskomster, herunder de to med BJMF. Det er endvidere samstemmende forklaret, at forhandlingen om de fem overenskomster med 3F i almindelighed foregår på den måde, at der sigtes mod et forlig som en samlet pakke, hvori indgår en flerhed af elementer, hvoraf nogle undervejs er mundet i protokollater, hvis indhold parterne er enige om, men hvis endelige vedtagelse er betinget af, at der opnås enighed om en samlet løsning. De fem overenskomster forhandles samlet, og der udarbejdes undervejs i almindelighed en betydelig mængde protokollater, efterhånden som parterne bliver enige om en lang række delspørgsmål; protokollaternes endelige indgåelse og underskrivelse sker imidlertid i almindelighed samlet som led i et samlet forlig. Der kan i et protokollat om en ændring, der skal gælde på alle overenskomstområder, være §-henvisninger blot til en enkelt af de fem overenskomster, og det vil i så fald typisk være til Bygge- og Anlægsoverenskomsten. Skal der gælde noget særligt på et eller flere af overenskomstområderne i forhold til de andre, vil det i almindelighed være udtrykkeligt angivet i et protokollat. Er der i et protokollat henvisninger til §§'er i Bygge- og Anlægsoverenskomsten, sker der i implementeringsfasen oversættelse heraf til de øvrige overenskomster. Angår et protokollat en ændring i alle overenskomster, sker indsættelse under implementeringen i almindelighed først i Bygge- og Anlægsoverenskomsten og efterfølgende oversættelse heraf til de øvrige overenskomster.

Der er enighed om, at BJMF under forhandlinger om overenskomstfornyelse med DIO III er selvstændig og uafhængig, og at BJMF i forbindelse med overenskomstfornyelserne gennem årene er fremkommet med ønsker til ændringer i overenskomsterne. Der er samtidig enighed om, at forhandlingerne om overenskomstfornyelse mellem BJMF og DIO III er sket med udgangspunkt i de protokollater, som forhandlingen mellem DIO III og 3F er mundet ud i. A har forklaret, at de altid har forhandlet og også er kommet igennem med mindre ting, men forståelsen har altid været, at protokollaterne fra DIO III-3F forhandlingerne er udgangspunktet, som deres resultat skal være i tråd med. C har forklaret, at de altid har forhandlet, men at realiteten er, at de har et begrænset råderum og har måttet tage

protokollaterne fra 3F's forhandling og måske få rettet lidt; protokollaterne fra DIO III-3F forhandlingerne sætter rammen. D har forklaret, at nok sender de deres ønsker i forbindelse med en overenskomstfornyelse, men at det, de mødes med, er et krav om tage protokollatpakken fra forhandlingen med 3F. E har forklaret, at arbejdsgiversiden altid har haft det ønske, at de mange overenskomster i videst muligt omfang skulle være ens, men at der altid har været selvstændige forhandlinger i de efterfølgende forløb med bl.a. BJMF. F har forklaret, at ingen af de forhandlinger med BJMF om overenskomstfornyelse, han har været med til, har været en "walkover"; de har altid gennemgået protokollaterne fra 3F-forhandlingen og talt om, hvad der kunne være hensigtsmæssigt at fokusere på, og der er stort set gennemført det samme som på 3F-området – BJMF-ønsker, som han har imødekommet, er ikke ret mange gående mod nul.

4.2. Overenskomstforhandlingerne 2023

4.2.1. Mellem DIO III og 3F

Overenskomstforhandlingerne i 2023 mellem DIO III og 3F om de fem overenskomster (Bygge- og Anlæg, Bygning, Murer- og Murerarbejdsmand, Gulv, Industri) mundede den 7. marts 2023 ud i et forlig om fornyelse omfattende Protokollat nr. 22 om boligtillæg til visse medarbejdergrupper, hvor det bl.a. hedder:

"Som ny bestemmelse under kapitel 6 indføres som ny § 28 indføres følgende:

"Boligtillæg til visse medarbejdergrupper (gældende pr. 1. januar 2024)

1. Der betales et boligtillæg til medarbejdere, som ikke er bosiddende i Danmark ved ansættelsen eller udstationeringens start. ...
2. Boligtillægget andrager 25 kr. pr. arbejdstime, og betales i tillæg til den relevante mindstebetalingssats i den i §§ 23 - 27 anførte løn.
3. Boligtillægget bortfalder i den udstrækning, medarbejderens timeløn overstiger mindstebetalingssatsen med tillæg af boligtillæg. Virksomheden kan således i boligtillægget modregne den del af medarbejderens timeløn, som overstiger den i §§ 23 - 27 anførte mindstebetalingssats.
4. Boligtillægget bortfalder automatisk efter de første 4 måneders ansættelse/udstationering, hvis virksomheden stiller passende bolig til rådighed under ansættelsen/udstationeringen, eller hvis virksomheden på anden vis dækker omkostning til bolig.

Ved passende bolig forstås ...

5. Boligtillægget bortfalder automatisk og uden yderligere varsel efter 12 måneders ansættelse eller udstationering i Danmark. ...

6. Boligtillægget bortfalder, hvis medarbejderen udfører arbejde i akkord.

...”

Det fremgår af hovedet til protokollatet – og parterne er enige om – at det vedrører alle fem overenskomster og går ud på indsættelse af de aftalte bestemmelser om boligtillæg i alle fem overenskomster.

Parterne er endvidere enige om, at henvisningerne til kapitel 6 og §§ 25-28 går på 2020 Bygge- og Anlægsoverenskomstens kapitel 6, ”Tidlønsbestemmelser” og mindstelønsatserne i §§ 23-27 om henholdsvis ”Voksne medarbejdere” i § 23, ”Chauffører og asfaltarbejdere” i § 24, ”Tagdækning” i § 25, ”Gartnere” i § 26 og ”Nyansatte uden brancheerfaring” i § 27.

B har forklaret, at baggrunden for indførelsen af dette boligtillæg til udenlandsk arbejdskraft er, at det for 3F var vigtigt, at der blev gjort noget ved det, som har været et problem gennem snart mange år, nemlig at overenskomsterne ikke har samme gennemslagskraft i forhold til udenlandsk arbejdskraft, som bliver aflønnet ringere end dansk arbejdskraft. G har forklaret, at boligtillægget er en løsning på social dumping.

B har videre forklaret, at det var DI, som kom med forslaget om et boligtillæg. 3F anså forslaget som positivt og konstruktivt og gik ind på en nærmere forhandling af det. Der er tale om en løsning ved positiv særbehandling af udenlandsk arbejdskraft. Det er et tillæg til minimallønnen, men har funktion som en forhøjelse af minimallønnen.

G har forklaret, at DIO III ikke ville hæve mindstelønnen, heller ikke for udlændinge – det var et ”no-go”. Hun har videre forklaret, at hun har formuleret den tekst, som 3F under forhandlingerne blev præsenteret for. Forhandlingerne var meget intensive og angik bl.a. beløb og varighed.

B og G har samstemmende forklaret, at forhandlingerne foregik i en meget snæver kreds indtil forhandlingernes afsluttende fase den 6.-7. marts 2023, hvor forslaget blev præsenteret for 3F's forhandlingsudvalg, hvori bl.a. BJMF er repræsenteret.

B har forklaret, at der under drøftelserne i 3F's forhandlingsudvalg om boligtillægget af murerrepræsentanter blev rejst spørgsmål om boligtillæggets forhold til akkordafsnstillægget. Det gik de tilbage og drøftede med DIO III, og der var enighed om, at akkordafsnstillægget ikke skulle have indflydelse på boligtillægget – det skulle som hidtil lægges oven på minimallønnen, nu med tillæg af boligtillæg. Det var ikke noget, der blev skrevet ned, der var ingen tvivl om, hvad der var aftalt. Boligtillægget kunne ikke modregnes i akkordafsnstillægget. Det var den besked, forhandlerne gav til 3F's forhandlingsudvalg og dermed til repræsentanterne for BJMF, og det er også sådan, at det er implementeret i 3F's overenskomster.

A har forklaret, at han deltog som observatør i 3F's forhandlingsudvalg, hvori indgår ca. 60 personer. Under de afsluttende forhandlinger den 6.-7. marts 2023 blev de præsenteret for boligtillægget. Der blev spurgt om, hvordan teksten skulle forstås for så vidt angår akkordafsnstillægget, og svaret, som hovedforhandlerne gav, var, at der ikke kunne modregnes. D har tilsvarende forklaret, at de i forhandlingsudvalget blev præsenteret for boligtillægsprotokollatet i 11. time, og at det, de fik at vide, var, at der ikke var noget tillæg, som kunne modregnes.

G har forklaret, at det eneste tillæg, der blev drøftet under forhandlingerne med 3F, var akkordafsnstillægget, og det indgik de en mundtlig aftale med 3F om, at det ikke skulle berøres. De drøftede ikke andre tillæg, men efter hendes opfattelse giver det sig selv, at ulempetillæg, som udløses af, at en medarbejder præsterer en modydelse, ikke påvirker boligtillægget. Ulempetillæg udløser et kronetillæg for udført arbejde, den karakter har akkordafsnstillægget efter hendes opfattelse ikke.

Som nævnt blev der den 7. marts 2023 indgået forlig mellem DIO III og 3F om fornyelse af de fem overenskomster, og samme dag blev protokollaterne, herunder Protokollat nr. 22 om boligtillæg, underskrevet.

4.2.2. Mellem DIO III og BJMF

Den 1. februar 2023 sendte BJMF en e-mail til DIO III om ”de foreløbige krav til OK23 fra murerarbejdsmændene i Kbh./BJMF”. Alle krav angik 2020-overenskomstens kapitel 7 om resultatløn, akkordbestemmelserne mv. i §§ 20-29, bortset fra §§ 27-28. Fremsendelsen gav ikke anledning til nogen drøftelse eller forhandling mellem DIO III og BJMF. DIO III og BJMF afventede udfaldet af hovedforhandlingen mellem DIO III og 3F.

Da forliget mellem DIO III og 3F var på plads den 7. marts 2023, fik BJMF af DIO III samme dag eller dagen efter en pakke med de relevante protokollater fra hovedforhandlingen med 3F tilpasset BJMF-overenskomsterne. Forhandlingerne mellem DIO III og BJMF indledtes den 14. marts 2023.

H var den ene af to forhandlere for DIO III. G har forklaret, at opdraget til forhandlerne var, at de ikke måtte gå ud over rammen og ikke aftale noget, der kostede penge eller kunne have afsmittende virkning.

Protokollatpakken omfattede vedrørende Murerarbejdsmandsoverenskomsten et Protokollat nr. 19 om boligtillæg til visse medarbejdergrupper. Dette protokollat svarer ord til andet til Protokollat nr. 22 fra hovedforhandlingen mellem DIO III og 3F gengivet foran. Den eneste forskel er, at henvisningerne i Protokollat nr. 19 fra BJMF-forhandlingerne til kapitel og §§’er er til kapitel og §§’er i Murerarbejdsmandsoverenskomsten fra 2020 modsvarende henvisningerne til Bygge- og Anlægsoverenskomsten fra 2020 i Protokollat nr. 22 fra hovedforhandlingen. Det er således angivet, at den nye bestemmelse om boligtillæg skal indsættes som ny § 14 i Murerarbejdsmandsoverenskomstens kapitel 5 og betales i tillæg til den minimale løn anført i § 13.

Forhandlingerne mellem DIO III og BJMF indledtes med en gennemgang af protokollatpakken på et fælles møde den 14. marts 2023. Der var ingen drøftelse af BJMF’s e-mail af 1. februar 2023. Efter forklaringerne afgivet af A, D og H var der ikke på mødet nogen drøftelse eller forhandling om Protokollat nr. 19 om boligtillægget, som var ”oversat fra hovedpakken”, dvs. med ændrede referencer, men i øvrigt uændret afskrift af det tilsvarende Protokollat nr. 22 fra hovedforhandlingen mellem DIO III og 3F, idet parterne var enige om indholdet og ikke havde spørgsmål eller bemærkninger til det.

Den 16. marts 2023 var der separate forhandlinger om Jord- og Betonoverenskomsten om formiddagen og om Murerarbejdsmandsoverenskomsten om eftermiddagen. Forhandlingerne om Murerarbejdsmandsoverenskomsten brød sammen, da parterne ikke kunne blive enige om protokollater om 4 dages-uge og lokalaf taleindgåelse. Parterne forhandlede herefter den 19. og 20. marts 2023 i Forligsinstitutionen. DI inddrog i disse forhandlinger protokollat om aflønning under barsel. Boligtillægget og Protokollat nr. 19 var efter forklaringerne afgivet af C, D, G og H ikke et stridspunkt under forhandlingerne i Forligsinstitutionen.

Den 20. marts 2023 indgik parterne forlig om fornyelse af Murerarbejdsmandsoverenskomsten omfattende Protokollat nr. 19 om boligtillæg.

Forliget om Murerarbejdsmandsoverenskomsten indebærer som forklaret af H et resultat, hvor meget er som aftalt med 3F.

Der er en afvigelse i protokollatet om adgang til at indgå lokalaf taler, når der ikke er valgt tillidsrepræsentant, idet kravet i 3F-protokollatet om ”tilslutning fra mere end halvdelen af de medarbejdere, der på aftaletidspunktet bliver omfattet af lokalaf talen” i BJMF-protokollatet er udbygget med: ”og som skal udføre eller udfører arbejde indenfor overenskomstens gyldighedsområde”. Der er endvidere en afvigelse i protokollatet om, at der lokalt kan indgås aftale om 4 dages arbejdsuge, idet BJMF-protokollatet er udbygget med, dels at en sådan aftale skal godkendes af BJMF, inden aftalen påbegyndes, dels at aftalen betragtes som godkendt, hvis fagforeningen ikke har godkendt aftalen inden for 2 hverdage. Der er endelig afvigelser i protokollatet om ændring af bestemmelserne om barsel, idet betalingen ved forældreorlov i BJMF-protokollatet fortsat er fuld løn, men i 3F-protokollatet er maksimeret til 225,00 kr. pr. time, hvortil kommer, at betalingen under graviditetsorlov/barselsorlov i 3F-protokollatet er forhøjet til maksimalt 225,00 kr. pr. time, men i BJMF-protokollatet fortsat er maksimeret til 161,45 kr. pr. time. Øvrige omkring 40 protokollater er indholdsmæssigt identiske med protokollaterne fra hovedforhandlingen med 3F.

4.3. Implementeringen af protokollaterne om boligtillæg i overenskomsterne

I Murer- og Murerarbejdsmandsoverenskomsten mellem DIO III og 3F er protokollatet om boligtillæg implementeret ved indsættelse af en ny § 17, som følger teksten i Protokollat nr. 22 med den forskel, at henvisningerne i stk. 2 og 3 er til ”§ 16, stk. 1 og § 28”. § 16, stk. 1, angiver ”den minimale timeløn ved tidlønsarbejde”. § 28 indeholder i stk. 2 bestemmelsen om, at der

til medarbejdere med mindst 1 måneds anciennitet i virksomheden for murer- og murerarbejdsmandsarbejde betales et akkordafsnstillæg til minimallønnen på 20 kr.

Implementeringen af Murerarbejdsmandsoverenskomsten mellem DIO III og BJMF skete i første omgang ved, at DIO III udarbejdede en online-udgave. I den er Protokollat nr. 19 om boligtillæg implementeret ved indsættelse af en ny § 15, som følger teksten i protokollatet med den forskel, at henvisningerne i stk. 2 og 3 er til ”§ 14”. § 14 angiver i stk. 1 ”den minimale timeløn ved tidlønsarbejde”. Der er ingen henvisning til § 26, stk. 1, hvorefter der til medarbejdere med mindst 1 måneds anciennitet i virksomheden for murer- og murerarbejdsmandsarbejde betales et akkordafsnstillæg på 20 kr. til minimallønnen.

I e-mail af 30. august 2023 fra BJMF til DIO III om ”Rettelser til onlineudgaven af Murerarbejdsmandsoverenskomsten 2023” hedder det bl.a.:

”I stk. 2 og 3 skal der henvises til akkordafsnstillægget (§ 26) ligesom i Murer- og Murerarbejdsmandsoverenskomsten.”

DIO III svarede i e-mail af 5. september 2023 således:

”I forhold til boligtillægget, så ønsker vi ikke at tilføje § 26 i afsnittet om boligtillægget. Det fremgår af det underskrevne protokollat vedr. boligtillægget, at boligtillægget for Murerarbejdsmandene i København bliver beregnet i forhold til mindstebetalingssatsen i § 14. Det har ikke været aftalt/drøftet til overenskomstforhandlingerne, at det både skal være mindstebetalingssatsen i § 14 og akkordafsnstillægget i § 26, hvorfor vi ikke ønsker at ændre det nu.”

BJMF stillede herefter i e-mail 5. september 2023 DIO III følgende spørgsmål:

”Er det Dansk Industris opfattelse, at akkordafsnstillægget kan modregnes i boligtillægget når man skal opgøre den samlet mindstebetalingssats på Murerarbejdsmandsoverenskomsten?

Vi fik en klar tilbagemelding fra 3F Byggegruppen om, at akkordafsnstillægget IKKE kunne modregnes i boligtillægget. Løber i for den aftale nu?”

Hertil svarede DIO III i e-mail af 6. september 2023:

”Det er rigtigt forstået, at der med 3F Byggegruppen på murer- og murerarbejdsmandsoverenskomsten er aftalt, at man ikke kan modregne i

mindstebetalingssatsen (§16, stk.1) og akkordafsavnstillægget (§ 28). En tilsvarende aftale er ikke indgået med BJMF for murerarbejdsmændene.”

BJMF har herefter i brev af 10. oktober 2023 til DIO III begæret mægling i henhold til Murerarbejdsmandsoverenskomstens regler om faglig strid. Det hedder i brevet, at der er opstået en fortolkningstvist mellem parterne i forbindelse med implementeringen af protokollatet om boligtillæg i Murerarbejdsmandsoverenskomsten, og at det, BJMF ønsker behandlet på mæglingsmødet, er et krav om, at DIO III skal anerkende, at akkordafsavnstillæg efter § 26, stk. 1, ikke kan modregnes i boligtillægget. Det hedder i øvrigt i brevet bl.a.:

”I forbindelse med overenskomstforhandlingerne mellem Dansk Industri og 3F Byggegruppen blev der indgået en mundtlig aftale om, at akkordafsavnet ... ikke kan modregnes i [boligtillægget] ... hvilket efterfølgende også er blevet implementeret ...

Protokollatet om [boligtillægget] blev under forhandlingerne af Murerarbejdsmandsoverenskomsten 2023 accepteret uden yderligere forhandling eller bemærkninger og overdraget direkte fra hovedforhandlingerne mellem Dansk Industri og 3F Byggegruppen ... Bygge-, Jord- og Miljøarbejdernes Fagforening havde derfor et klar og berettiget forventning om, at Protokollatet om [boligtillæg] vil blive implementeret under samme forudsætninger i Murerarbejdsmandsoverenskomsten 2023 som i overenskomst for Murer- og Murerarbejdsmandsarbejde som dækker hele landet udover København og Frederiksberg som forhandles af Bygge-, Jord- og Miljøarbejdernes Fagforening ...

Bygge-, Jord- og Miljøarbejdernes Fagforening ville overordnet og generelt aldrig tilslutte sig en overenskomstaftale, hvor lønandelen til vores medlemmer kun udgjorde kr. 5,00 pr. time frem for kr. 25,00 pr. time, som aftalt under hovedforhandlingerne med Dansk Industri og 3F Byggegruppen, som i årtier har sat rammen for Dansk Industri og Bygge-, Jord- og Miljøarbejdernes Fagforeningens overenskomstforhandlinger.”

Mæglingsmøde er afholdt den 24. oktober 2023. Enighed er ikke opnået. Sagen er herefter videreført til faglig voldgift.

G har forklaret, at de endte med at indgå en aftale med BJMF om fornyelse af Murerarbejdsmandsoverenskomsten. Aftalen var en samlet pakke. For både DIO III og BJMF var spørgsmålet, om de selv skulle nå til en aftale eller blive en del af Forligsmandens

mæglingsforslag. De endte med en aftale, og det giver ikke mening at pille et enkelt element ud af en samlet pakke. Der er tale om selvstændige forhandlinger med henholdsvis 3F og BJMF. Med 3F indgik de en mundtlig aftale om en særlig ordning vedrørende murenes akkordafsvinstillæg. En sådan aftale indgik de ikke med BJMF. Hun er ikke klar over, hvilke forudsætninger BJMF har haft. Hun er gået ud fra, at BJMF er blevet orienteret om 3F's mundtlige aftale om akkordafsvinstillæg, og mener ikke, at DIO III har et særligt ansvar for at oplyse BJMF om den mundtlige aftale med 3F eller for videreførelse af en sådan mundtlig aftale sammen med protokollatpakken fra forhandlingerne med 3F i de efterfølgende forhandlinger med BJMF, som selv kunne rejse spørgsmål om akkordafsvinstillægget.

5. Parternes hovedsynspunkter

5.1. Klager har navnlig anført, at ordlyden af protokollaterne om boligtillægget indgået af DIO III med henholdsvis 3F og BJMF er den samme og ikke kan føre til, at der kan betales 20 kr. mindre i timen for murerarbejdsmandsarbejde i København end i Glostrup under påberåbelse af, at ordlyden af protokollaterne tillader modregning af boligtillægget i akkordafsvinstillægget. Begge tillæg er tillæg til minimallønnen og skal efter overenskomsten betales, når deres respektive betalingsbetingelser er opfyldt. Med en minimalløn pr. 1. januar 2024 på 142,20 kr., et akkordafsvinstillæg på 20 kr. og et boligtillæg på 25 kr. skal der til medarbejdere, som opfylder betingelserne for at få begge tillæg, betales 187,20 kr. i timen. Er der lokalt med en medarbejder aftalt en timeløn på mere end 187,20 kr., kan medarbejderen ikke herudover kræve tillæggene. Hvis akkordafsvinstillægget ville kunne modregnes i boligtillægget, ville det blive reduceret til 5 kr. pr. arbejdstime svarende til 1.107,30 kr. incl. sociale tillæg om måneden – et beløb, som er så beskedent, at hele hensigten vedrørende passende boligforhold falder bort. DI's standpunkt under sagen er en opportunistisk efterrationalisering baseret på juridiske spidsfindigheder, som ikke blev nævnt under forhandlingen med BJMF. Det, som DIO III præsenterede for BJMF, var den ordning om boligtillæg, som DIO III havde aftalt med BJMF – hvis DIO III mente, at Protokollatet beskrev en anden ordning, burde de have sagt det.

5.2. Indklagede har navnlig anført, at BJMF er en selvstændig overenskomstpart, som ikke aftaleretligt kan anses for at være en svag part med krav på særlig beskyttelse. DIO III er ikke underlagt nogen pligt til at drage særlig omsorg for BJMF og oplyse BJMF om, hvilke aftaler DIO III har indgået med andre overenskomstpartner. BJMF er tværtimod underlagt princippet om "caveat emptor" og har ikke været tilstrækkelig omhyggelig med at få boret ud, hvad

teksten i protokollatet om boligtillæg indebærer. BJMF ønsker med sagen ved faglig voldgift at opnå et bedre resultat end det, som parterne i Forligsinstitutionen efter forhandling har indgået aftale om. Det er udtrykkeligt aftalt i protokollatet om boligtillæg, at tillægget på de 25 kr. går ned og udfases i takt med, at lønnen stiger i forhold til minimallønnen. Der er ikke et ord om akkordafsnstillæg. 3F har indgået en særlig aftale med DIO III om boligtillægget og akkordafsnstillægget, men det har BJMF ikke. BJMF søger i virkeligheden at støtte ret på en mundtlig aftale, som BJMF ikke er part i, og det giver aftaleretten ikke grundlag for. BJMF har skrevet under på et protokollat, hvis ordlyd derfor binder, uanset hvilke forudsætninger BJMF har haft, og som DIO III ikke har kendt til.

6. Opmandens begrundelse og resultat

Sagen angår forståelsen og implementeringen af Protokollat nr. 19 om boligtillæg til visse medarbejdergrupper fra overenskomstforhandlingerne i 2023 mellem DIO III og BJMF om fornyelse af Murerarbejdsmandsoverenskomsten. Protokollatet indfører et boligtillæg på 25 kr. pr. arbejdstime til visse medarbejdere fra udlandet i tillæg til den overenskomstfastsatte minimale timeløn. Spørgsmålet er, om det hidtidige og uændret videreførte, overenskomstfastsatte akkordafsnstillæg på 20 kr. pr. time kan modregnes i boligtillægget, dvs. om den indførte pligt til betaling af et boligtillæg kan opfyldes helt eller delvist ved en tilsvarende nedsættelse af akkordafsnstillægget, som ydes i forvejen, jf. herved om denne arbejdsretlige brug af udtrykket modregning kendelse af 18. februar 2022 i faglig voldgift 2020-1012.

Efter implementeringen af aftalen mellem DIO III og 3F om fornyelse af Overenskomsten om Murerarbejdsmandsarbejde er ”den minimale timeløn ved tidlønsarbejde, som fastsættes ved aftale mellem virksomheden og den enkelte medarbejder” pr. 1. januar 2024 142,40 kr., jf. Murerarbejdsmandsoverenskomsten 2023 § 14, stk. 1.

Efter § 26, stk. 1, skal der til medarbejdere med mindst 1 måneds anciennitet i virksomheden for murer- og murerarbejdsmandsarbejde betales et akkordafsnstillæg til minimallønnen. En regel herom kom ind i overenskomsten i 2007. Bestemmelsen er i 2023-overenskomsten uændret videreført fra 2020-overenskomsten. Tillægget har ifølge bestemmelsen været på 20 kr. siden 2014.

Parterne er enige om, at pligten til at betale akkordafsvinstillæg kan opfyldes helt eller delvist ved at aftale en timeløn med den enkelte medarbejder, som er højere end den minimale timeløn på 142,40 kr. Virksomhederne har således siden 2007 i kravet på betaling af akkordafsvinstillægget kunnet modregne den del af medarbejderens timeløn, som overstiger mindstebetalingen efter § 14, stk. 1.

Protokollat nr. 19 om betaling fra den 1. januar 2024 af et boligtillæg er indskrevet i Murerarbejdsmandsoverenskomstens § 15. Boligtillægget er på 25 kr. pr. arbejdstime og betales i tillæg til ”den relevante mindstebetalingssats i den i § 14 anførte løn”, jf. § 15, stk. 2. Boligtillægget bortfalder efter § 15, stk. 3, 1. pkt., ”i den udstrækning, medarbejderens timeløn overstiger mindstebetalingssatsen med tillæg af boligafgiften”, hvilket ifølge § 15, stk. 3, 2. pkt., indebærer: ”Virksomheden kan således i boligtillægget modregne den del af medarbejderens timeløn, som overstiger den i § 14 anførte mindstebetalingssats”.

Denne ordlyd indebærer efter en naturlig sproglig forståelse, at pligten til at betale boligtillæg ligesom pligten til at betale akkordafsvinstillægget kan opfyldes helt eller delvist ved at aftale en timeløn med den enkelte medarbejder, som er højere end den minimale timeløn på 142,40 kr. Virksomheden kan altså i kravet på boligtillægget ligesom i kravet på akkordafsvinstillægget modregne den del af medarbejderens løn, som overstiger mindstebetalingssatsen i § 14.

Krav på henholdsvis boligtillæg og akkordafsvinstillæg er direkte hjemlet i overenskomsten, og der er efter en naturlig sproglig forståelse af protokollatets og overenskomstens ordlyd intet belæg for, at det nu tilkomne boligtillæg absorberer det hidtidige og uændret videreførte akkordafsvinstillæg, hvilket havde været enkelt at skrive, hvis det havde været meningen. Bestemmelserne om disse tillæg er anbragt i forskellige kapitler i overenskomsten. Efter ordlyden udløses de af forskellige faktiske forhold, som ikke har noget med hinanden at gøre.

Tillæggene har det til fælles, at de uafhængigt af hinanden skal betales i tillæg til overenskomstens mindstebetalingssats. Begge tillæg kan som nævnt opfyldes ved modregning med den del af timelønnen, som overstiger mindstebetalingssatsen, men de kroner, der bruges til opfyldelse af det ene tillæg, kan ikke bruges til opfyldelse af det andet tillæg. Der er efter en naturlig sproglig forståelse intet i overenskomstens ordlyd, som kan tages til indtægt for, at betaling af akkordafsvinstillægget på 20 kr. reducerer pligten til betaling af boligtillægget med

20 kr. eller omvendt. Er der aftalt en timeløn, som kan rumme akkordafsvinstillægget, vil en anvendelse af den del lønnen ud over minimallønnen, som svarer til akkordafsvinstillægget, efter en naturlig sproglig forståelse af ordlyden ikke kunne benyttes til modregning i kravet på boligtillæg, idet denne del af lønnen allerede er brugt til opfyldelse af kravet på akkordafsvinstillægge.

En forståelse i overensstemmelse med denne naturlige sproglige forståelse af ordlyden er i god overensstemmelse med fagretlig praksis, hvorefter det i mangel af aftale om noget andet ved afgørelse af spørgsmål om løntillægs indbyrdes forhold er af betydning, om de er overenskomstbestemte og dækker det samme, jf. herved bl.a. Mogens Hornslet: Faglig voldgift (2008), bind 1 s. 222 og kendelse af 15. november 2018 i faglig voldgift 2017.0144.

Indklagede har anført, at der under forhandlingerne med 3F blev rejst spørgsmål, om akkordafsvinstillægget kunne modregnes i boligtillægget, og mellem DIO III og 3F indgået en mundtlig aftale om, at der ikke var adgang til at modregne akkordafsvinstillægget i boligtillægget. Det rejser spørgsmålet, om det er en aftale, som blot bekræfter, hvad der følger af den skriftlige aftale i Protokollat nr. 22, eller en aftale, som fraviger, hvad der følger af den skriftlige aftale i Protokollat nr. 22. Under hensyn til den afgørende betydning, der må tillægges protokollater indgået som led i en aftale om overenskomstfornyelse, har det formodningen mod sig, at 3F og DIO III ville lade teksten i protokollatet stå uændret, hvis de mente, at teksten sagde det modsatte af, hvad der skulle gælde om forholdet til akkordafsvinstillægget. Efter bevisførelsen kan det lægges til grund, at DIO III og 3F var enige om, at akkordafsvinstillægget skulle være uberørt af boligtillægget. Det er derimod ikke godtgjort, at 3F og DIO III var enige om, at meningen med den aftalte tekst i Protokollat nr. 22 var den modsatte af, hvad en naturlig sproglig forståelse indebærer.

BJMF havde, da de tiltrådte Protokollat nr. 19 om boligtillægget, føje til at gå ud fra, at de fik nøjagtig den samme ordning vedrørende boligtillæg, som var aftalt mellem DIO III og 3F i deres Protokollat nr. 22. Modregning må i øvrigt efter det oplyste antages at have økonomiske konsekvenser, som ikke står i forhold til betydningen af de aftalte afvigelser i BJMF-forliget i forhold til 3F-protokollaterne.

Herefter, og da det, der i øvrigt er fremkommet og anført under sagen, ikke kan føre til et andet resultat, må der gives klager medhold.

Thi bestemmes:

Dansk Industri Overenskomst III skal anerkende, at akkordafsnstillægget i Murerarbejdsmandsoverenskomsten § 26 ikke må modregnes i boligtillæg til visse medarbejdergrupper.

Hver part bærer egne omkostninger ved sagens behandling og halvdelen af udgiften til opmand.

Børge Dahl